

APÈNDIX: PUNT DE VISTA DEL GOVERN

El següent apèndix no forma part de l'anàlisi i de les propostes de l'ECRI en relació a la situació a Andorra.

L'ECRI, segons marquen els seus procediments de control país per país, ha mantingut converses confidencials amb les autoritats d'Andorra sobre el primer esborrany de l'informe. S'han tingut en compte algunes de les seves observacions i s'han inclòs a la versió final de l'informe (el qual, de conformitat amb la pràctica habitual de l'ECRI, només podia tenir en compte l'evolució de la situació fins al 8 de desembre de 2011, data de l'estudi del primer esborrany).

Les autoritats també han sol·licitat que s'accepti la reproducció del punt de vista següent com a apèndix de l'informe.

ANNEX AL PROJECTE D'INFORME DE L'ECRI SOBRE ANDORRA 2011
(4rt cicle de monitoring)

Comentaris i observacions del Departament d'Interior i del Departament d'Immigració (Ministeri de Justícia i Interior)

Part relativa al resum (pagina 9, paràgraf 9) :

“La societat civil ha denunciat l'existència de formes directes i indirectes de discriminació basades en la nacionalitat i ha indicat que els mecanismes per obtenir una reparació són precaris i ineficaços. La majoria dels ajuts a l'habitatge segueixen condicionats al requisit de cinc anys de residència.”

En relació al comentari emès per la societat civil, cal destacar que no consta als inspectors de treball ni al Servei d'Ocupació cap queixa o denúncia per discriminació per raó de la nacionalitat. No consta tampoc cap denúncia per motius de discriminació per raó de la nacionalitat a cap instància governamental, en particular als inspectors del treball i al Servei d'Ocupació.

Part relativa al resum (pagina 10, paràgraf 4) :

“Cal organitzar una campanya informativa per donar a conèixer als treballadors temporers els drets i obligacions que tenen a Andorra en l'àmbit laboral, com també les vies existents per obtenir una reparació. Els sindicats han de veure augmentades les seves facultats i abast d'acció per tal de poder aportar el suport necessari per obtenir una reparació als treballadors que es considerin víctimes de discriminació per motius de “raça”, color, llengua, religió, nacionalitat o origen nacional o ètnic. Els anys de residència necessaris per optar a qualsevol dels ajuts d'habitatge s'han de reduir a tres.”

El Departament d'Immigració informa als nous vinguts dels seus drets i obligacions. D'acord amb el Decret de modificació del Decret que regula el Departament d'immigració del 16 de desembre del 2009, el Departament d'Immigració informa als estrangers, residents i no residents dels seus drets i obligacions en matèria d'immigració. Així doncs, a les persones que desitgen residir i/o treballar a Andorra, el Departament proposa diversa documentació en funció del tipus d'autorització sol·licitada. Més concretament, els documents recullen informacions sobre les diferents institucions públiques que treballen amb el Departament d'Immigració com el Servei d'Inspecció de Treball, el Servei d'Ocupació i els serveis que ofereixen cursos de català per als adults com el Servei de Formació per a Adults. S'informa també de les despeses de salut i de la Caixa Andorrana de Seguretat Social. Informacions de caràcter general completen aquesta documentació.

El Departament d'Immigració està a la disposició de tots els ciutadans a través d'un correu electrònic i totes les demandes es tracten immediatament. El Servei d'Inspecció de Treball respon a totes les demandes relatives al seu àmbit d'especialització.

Pel que fa les vies de recurs, el dret d'interposar un recurs davant l'administració està garantit per l'article 124 del Codi de l'Administració:

“Tota persona que es cregui perjudicada per un acte o resolució de l'Administració podrà interposar-hi recurs”

El títol XV del Decret legislatiu del 27 de febrer del 2008 que publica el text de la Llei qualificada d'immigració preveu un procediment especial abreujat que permet recórrer contra actes i resolucions administratives en matèria d'immigració. Els terminis de procediment són més curts amb la finalitat de crear un marc jurídic que incita el desenvolupament de polítiques d'immigració flexibles i adaptables.

El Departament d'Immigració respecta doncs l'obligació legal d'informació sobre els drets i les obligacions i de les vies de recurs existents.

Comentaris i observacions del Departament d'Estadística (Ministeri de Finances i de la Funció Pública)

Recomanació 32 :

“L'ECRI recomana fermament que les autoritats andorranes reforcin la recollida de dades sobre l'aplicació de les disposicions de dret penal que castiguen els delictes racistes per tal de poder-ne valorar l'efectivitat. L'ECRI recomana que la recollida d'aquestes dades es faci de forma centralitzada per part d'una institució amb el corresponent mandat i que es desglossin les dades segons les categories següents: nombre d'investigacions obertes; casos que són remesos als jutjats i casos desestimats després de la fase d'instrucció; i desenllaç dels judicis, desglossats per any de referència.”

El Departament d'Estadística i del Ministeri d'Interior i Justícia la realitzaran una enquesta de Seguretat Ciutadana o enquesta de Victimització. Aquesta consisteix en obtenir informació de:

- Les característiques i les tendències de l'evolució de l'entorn en l'àmbit de la seguretat pública, amb especial atenció al fenomen de la victimització.
- La quantificació i valoració de les actuacions de les administracions i dels serveis de policia responsables de la seguretat i de la policia.
- La percepció, opinió i valoració de la ciutadania en relació amb la seguretat i d'altres matèries connexes.
- La comparació de la informació estadística administrativa amb la informació dels sistemes d'informació policials.

L'enquesta adoptarà la metodologia d'Eurostat i de Nacions Unides

En aquesta hi haurà un mòdul específic per avaluar les infraccions de caràcter racista, així com les de violència de gènere.

Aquesta enquesta es desenvoluparà l'any 2013 o bé el 2014 amb una periodicitat cada quatre anys.

Comentaris i observacions de l'Àrea de Formació i Desenvolupament (Ministeri de Finances i de la Funció Pública)

Paràgraf 46 :

“Les autoritats han assegurat a l’ECRI que s’han organitzat sessions informatives per a tots els funcionaris sobre els diversos textos legislatius amb els quals han d’estar familiaritzats, incloent la Llei de funció pública i el Codi de conducta i ètica professional per a l’administració pública. L’ECRI constata, però, que no s’ha efectuat una formació específica sobre les disposicions contra la discriminació.¹ L’ECRI a més ha estat informada per les autoritats que, generalment, els Serveis d’inspecció de treball organitzen els cursos quan entra en vigor una nova llei laboral i que la formació aborda el principi d’igualtat i de no discriminació.”

No s’ha realitzat cap formació específica als funcionaris sobre les disposicions anti-discriminatòries. No obstant, és necessari indicar que en el marc d’altres formacions, s’aprofita per introduir el contingut referent a l’obligació de respectar els drets humans mitjançant presentacions *power point* i documentació escrita. És important que els funcionaris en l’exercici de les seves funcions sàpiguin que el tracte i l’atenció al ciutadà s’ha de dur a terme respectant l’article 2 de la Declaració Universal dels Drets Humans.

A més, la Llei de la Funció Pública del 15 de desembre del 2000, en els seus articles 60 i 71 tipifiquen com a falta molt greu:

“b) tota actuació discriminatòria per raons polítiques, religioses, racials, de sexe o de qualsevol altra condició o circumstància personal o social”.

L’article 60 de la Llei de la Funció Pública estableix també que:

“Els funcionaris han d’exercir les funcions que tenen atribuïdes amb lleialtat, eficiència i objectivitat tècnica, i guiats pels valors ètics del servei públic de neutralitat, imparcialitat i integritat;”

Comentaris i observacions del Departament de Treball (Ministeri de Justícia i Interior)

Paràgraf 68:

“L’ECRI ha estat informada que les vies per buscar suport i compensació en casos de discriminació són precàries i ineficaces. Si bé el Codi de relacions laborals prohibeix la discriminació per estar afiliat a un sindicat (vegeu els paràgrafs 37 i 43), l’activisme sindical, sobretot per als estrangers per als quals el permís de residència depèn del fet de tenir una feina, és molt arriscat. En aquest sentit, la informació recollida per l’ECRI indica que hi ha hagut casos en què els treballadors que havien intentat participar en les eleccions d’un representant local posteriorment havien estat acomiadats. A més, en el cas que algú que es consideri discriminat es dirigeixi als sindicats, rebrà, en la pràctica, una assistència molt limitada.² Pel que fa a la protecció proporcionada pel

¹ Les autoritats, però, han declarat que els funcionaris andorrans fan servir un lloc web amb una secció dedicada a la discriminació.

² En particular, els sindicats no poden representar els treballadors als tribunals; no tenen finançament per prestar assistència jurídica; la llei no preveu un temps alliberat de la feina perquè els sindicalistes

Servei d'Inspecció de Treball (incloent als treballadors estrangers), quan l'esmentat Servei obre una investigació i detecta una vulneració de la legislació, ha de remetre el cas al ministeri competent perquè s'imposi una sanció. De fet, la única mesura a l'abast del Govern és la imposició d'una multa. Ara bé, ha estat criticat el fet que en els casos de discriminació, la imposició d'una multa, si no va acompanyada d'altres mesures, resulta insuficient per protegir els treballadors; ben al contrari, n'augmenta la vulnerabilitat.”

- Procediment jurisdiccional civil

Les sancions administratives derivades de l'incompliment de la normativa laboral són independents de les accions que puguin exercir els treballadors davant de la jurisdicció civil ordinària en reclamació dels drets que, en mèrits del contracte o de la legislació vigent, els correspongui.

El Codi de relacions laborals, tipifica les infraccions i les sancions per incompliment de la normativa laboral que imposa el Govern en exercici de la seva potestat sancionadora. Regula, també, els drets dels treballadors i les accions que poden interposar davant la jurisdicció civil ordinària en reclamació dels perjudicis que hagi causat una conducta discriminatòria de l'empresari.

La legitimació per reclamar els perjudicis causats per un acte discriminatori correspon al treballador a qui s'ha vulnerat el seu dret a la igualtat i a no ser discriminat, i la competència per decidir correspon a la jurisdicció civil ordinària. En conseqüència, el fet que la sanció imposada vagi acompanyada o no d'altres mesures depèn de l'acció que vulgui interposar el titular del dret lesionat, no del Govern atès el principi constitucional de legalitat.

Paràgraf 70-71 i recomanació 72 :

“En el seu tercer informe, l'ECRI recomanava a les autoritats andorranes que augmentessin de forma substancial els recursos humans i econòmics dels Serveis d'inspecció del treball. També recomanava que s'oferís formació als inspectors actuals i als que puguin ser reclutats en el futur sobre qüestions de racisme i discriminació racial, especialment en l'àmbit laboral.

L'ECRI constata que, malauradament, no s'han produït avenços en la direcció apuntada en la dita recomanació.

L'ECRI reitera la seva recomanació a les autoritats andorranes que augmentin de forma substancial els recursos humans i econòmics dels Serveis d'inspecció del treball i que ofereixin formació als inspectors actuals i als que puguin ser reclutats en el futur, sobre qüestions de racisme i discriminació racial en el sector laboral.”

La formació continuada del personal és un dels objectius del Ministeri de Justícia i Interior. En matèria de racisme i discriminació, la formació que reben els inspectors no es materialitza en cursos puntuals de formació, sinó en la subscripció a les publicacions d'editorials especialitzades en temes jurídics que es poden consultar, a

s'ocupin de les tasques sindicals i, finalment, sembla que corren risc de represàlies si presenten denúncies formals en nom d'un treballador.

més de legislació i jurisprudència europea i informes i articles recents signats per experts en la matèria a nivell internacional. El sistema pel que s'ha optat es considera més eficaç que una formació puntual, doncs permet als inspectors de treball conèixer l'evolució constant del tema i enfocar, des de diferents perspectives, l'estudi dels fets que poden implicar una conducta racista o discriminatòria amb la finalitat de contribuir a eradicar-la de manera efectiva.

Documents adjunts :

- Document *excel* amb dades del Departament d'Habitatge relatives a la composició de les llars, al cost de l'allotjament i a les demandes d'ajut a l'habitatge
- Document *excel* amb dades del Ministeri de Justícia i Interior relatives als delictes contra la Constitució i contra la Comunitat Internacional pel que fa els casos de discriminació

Dades del Departament d'Habitatge

Dades disponibles relatives a la composició de les llars

Mitjana de membres per llar	2009	2008	2007	2006	2005
Mitjana	2,44	2,51	2,51	2,6	2,57
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>					

Distribució de les llars segons el nombre de membres (en valor absoluta)

Nombre de membres per llar	2009	2008	2007	2006	2005
1 membre	8414	7861	7830	5757	6125
2 membres	10792	10027	8966	9006	8253
3 membres	8167	6878	7255	7568	6987
4 membres	5376	5785	5569	5644	5246
5 membres	1140	1376	1174	1134	1079
6 membres	146	361	255	331	243
Més de sis membres	79	75	100	36	139
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>					

Distribució de les llars segons el nombre de membres (en percentatges)

Nombre de membres per llar	2009	2008	2007	2006	2005
1 membre	24,70%	24,30%	25,10%	19,50%	21,80%
2 membres	31,60%	31,00%	28,80%	30,60%	29,40%
3 membres	23,90%	21,30%	23,30%	25,70%	24,90%
4 membres	15,80%	17,90%	17,90%	19,10%	18,70%
5 membres	3,30%	4,30%	3,80%	3,80%	3,80%
6 membres	0,40%	1,10%	0,80%	1,10%	0,90%
Més de sis membres	0,20%	0,20%	0,30%	0,10%	0,50%
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>					

Dades disponibles relatives al preu de l'allotjament

Repartició dels habitatges de lloguer segons nombre d'habitació i preu per a l'any 2009							
Lloguer	1	2	3	4	5	>5	Total
Menys de 333 €	1,0%	1,4%	2,2%	2,6%	2,0%	0,4%	9,5%
de 334 € a 500 €	3,2%	4,9%	4,9%	8,1%	1,2%	0,6%	22,9%
de 501 € a 666 €	0,8%	7,1%	11,9%	16,0%	4,3%	0,2%	40,3%
de 667 € a 833 €	0,2%	0,4%	6,5%	9,9%	3,0%	0,0%	20,0%
Més de 834 €	0,0%	0,0%	0,8%	4,3%	1,6%	0,6%	7,3%
Lloguer mitjà	390 €	493 €	578 €	608 €	638 €	607 €	576 €
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>							
Salari mitjà seguretat social	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
	1 976,40	1 995,27	1 983,28	1 946,74	1 851,47	1 762,52	1 662,46
<i>Dades CASS i Departament d'Estadística</i>							
Relació entre el salari mitjà i el lloguer mitjà per a l'any 2009							
	29.59%						

Distribució dels membres de la llar per tipus de residència principal								
Tipus de residència principal	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Habitatge de lloguer	59,5%	63,0%	62,2%	63,5%	62,0%	66,0%	64,9%	69,1%
Propietat comprada (completament pagada)	16,4%	14,4%	15,6%	16,4%	18,0%	14,5%	12,9%	13,1%
Propietat comprada (només pagada una part)	17,0%	15,3%	14,3%	11,7%	12,7%	11,6%	12,7%	10,8%
Propietat (herència o donació)	2,9%	3,4%	3,2%	3,8%	3,3%	2,9%	4,2%	5,1%
Cessions o altres	4,2%	4,0%	4,7%	4,6%	4,1%	5,0%	5,3%	1,9%
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>								

Salari base	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005 (juliol)
	929,07	915,2	915,2	897,87	864,93	838,13	812,93
<i>Dades del Departament d'Estadística (EPF)</i>							

Dades disponibles obtingudes de les demandes d'ajut a l'habitatge de lloguer corresponent a l'an y 2009-2010

Per les demandes 2009-2010 (1096 demandes)	
Cost mitjà del lloguer	
Joves (Menys de 30 anys)	537,80 €
Gent gran (més de 65 anys)	418,04 €
Famílies monoparentals	551,32 €
Famílies nombroses (3 infants o més)	595,92 €
Persones discapacitades	449,91 €
Altres col·lectius	534,90 €
Cost mitjà	514,93 €

Mitjana de membres per llar	2,47	
Cost mitjà del lloguer		
1 membre	258	23,58%
2 membres	398	36,38%
3 membres	214	19,56%
4 membres	140	12,80%
5 membres	60	5,48%
6 membres	20	1,83%
Plus de sis membres	4	0,37%
Total	1094	
Composició de les llars de 6 membres o més		
15	62,50%	Parelles i infants exclusivament
4	16,67%	Parelles, infants i padrins o nets
3	12,50%	Parelles o un únic dels progenitors, infants i germans
2	8,33%	Parelles amb infants i gendre/nora
24	100,00%	
Dades: Departament d'Habitatge		

Dades proporcionades pel Ministeri de Justícia i Interior

	2007		2008		2009		2010		2011 (jusqu'au 20/08/2011)		TOTAL	
	Denunciats	Resolts	Denunciats	Resolts	Denunciats	Resolts	Denunciats	Resolts	Denunciats	Resolts	Denunciats	Resolts
Delictes contra la Constitució												
Art. 338. Discriminació	3	2			1	1					4	3
Art. 339. Delicte d'ofensa a un grup			1	0							1	0
Delictes contra la Comunitat Internacional												
Art. 457. Apologia del genocidi									1	1	1	1
Art. 458. Negació del genocidi										0	0	0
TOTAL	3	2	1	0	1	1	0	0	1	1	6	4